

دانشگاه بوعلی سینا

دانشگاه بوعلی سینا

Bu-Ali Sina University

بلوک شهری

راهنمایی برای طراحان شهری، معماران و برنامه‌ریزان شهری

نویسندگان: جاناتان تاربات و کلویی استریت تاربات^۱

سال انتشار: ۲۰۲۲

ترجمه:

دکتر حسن سجادزاده

(دانشیار دانشگاه بوعلی سینا)

فرخ عبودی

(پژوهشگر دکتری تخصصی معماری)

ناصر محمدخانی

(پژوهشگر دکتری تخصصی برنامه‌ریزی شهری)

---

۱. Jonathan Tarbatt and Chloe Street Tarbatt

شناسه : تاربات، جانانان
 Tarbatt, Jonathan
 عنوان : و: بلوک شهری: راهنمایی برای طراحان شهری، معماران و برنامه‌ریزان شهری/ نویسندگان جانان تاربات و کلوی استریت
 نام پدیدآور تاربات؛ ترجمه حسن سجاذزاده، فرخ عبودی، ناصر محمدخانی.
 مشخصات: همدان: دانشگاه بوعلی سینا، انتشارات، ۱۴۰۰.
 نشر
 مشخصات: ۲۳۵ ص: مصور (رنگی).
 ظاهری

یادداشت: عنوان اصلی: The urban block : a guide for urban designers, architects and town planners, 2020
 عنوان: بلوک شهری: راهنمایی برای طراحان شهری، معماران و برنامه‌ریزان شهری.
 دیگر
 موضوع: شهرسازی
 planningcity
 Urbanization
 Architectural design
 شناسه: تاربات، کلوی استریت
 افزوده
 شناسه: Tarbatt, Chloe Street
 افزوده
 شناسه: سجاذزاده، حسن، ۱۳۵۶، مترجم
 افزوده
 شناسه: عبودی احمدآباد، فرخ، ۱۳۷۱، مترجم
 افزوده
 شناسه: محمدخانی، ناصر، ۱۳۶۵، مترجم
 افزوده
 شناسه: دانشگاه بوعلی سینا، انتشارات
 افزوده
 رده بندی: HT1۶۶
 کنگره
 رده بندی: ۳۰۷/۱۲۱۶
 دبویی
 شماره: ۸۶۸۶۶۱
 کتابشنا
 سی ملی
 رکورد: فیبا
 کتابشنا
 سی

کتابخانه مرکز پژوهش‌ها
 شماره ثبت: ۴۷۴
 تاریخ: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹

عنوان: بلوک شهری: راهنمایی برای طراحان شهری، معماران و برنامه‌ریزان شهری
 مترجمان: حسن سجاذزاده، فرخ عبودی، ناصر محمدخانی
 ناشر: دانشگاه بوعلی سینا
 مدیر مرکز نشر: دکتر محمد جواد بدالهی فر
 چاپخانه: پیام رسانه
 تیراژ: ۱۰۰۰
 نوبت چاپ: اول
 صفحه و قطع: ۲۳۵ - وزیری
 تاریخ انتشار: ۱۴۰۰
 قیمت: ۶۶۰۰۰۰ ریال
 شابک: 978-600-128-353-6
 شماره کتاب: ۵/۵۰۳

کلیه حقوق برای انتشارات دانشگاه بوعلی سینا محفوظ است

مرکز فروش در همدان: خیابان مهدیه روبروی خانه معلم - انتشارات دانشجو
 نمایندگی فروش در تهران مرکز بخش کتابیران: تهران - میدان انقلاب - خیابان کارگر جنوبی - خیابان لیاقی نژاد بین
 فروردین و اردیبهشت - پلاک ۲۳۸ - تلفن: ۶۶۴۱۴۴۷۴ - ۶۶۴۱۱۱۷۳ - فروشگاه کتابیران: تهران میدان انقلاب -
 روبروی درب اصلی دانشگاه تهران مجتمع فرهنگی فروزنده طبقه همکف پلاک ۳۱۶ - تلفن: ۶۶۹۵۲۹۳۳ - ۴

پیشگفتار

طرح‌های بلوکی که برای نشان‌دادن تاریخچه بلوک تولید، و نیز نمونه‌های موردی که از منابع مختلف، از جمله نقشه‌برداری منبع باز، آژانس‌های ملی نقشه‌برداری و نقشه‌های خود معماران تهیه شده، توسط نویسندگان کتاب مجدداً کشیده شده است. در مواقع ضروری، این منابع را با اطلاعات مربوط به عکاسی هوایی و بازدید از سایت تکمیل کرده‌ایم. تمام طرح‌ها شمالی بوده و در نتیجه نقاط شمالی به طرح‌ها اضافه نشده است.

برای اینکه خواننده بتواند نمونه‌ها را مقایسه کند، طرح‌ها را بدون توجه به اندازه بلوک، در همان مقیاس تولید کرده‌ایم (البته به‌جز یک یا دو مورد). با توجه به وجود جزئیات بسیار متنوع در هر پروژه، در بعضی موارد از آوردن جزئیات خودداری شده است. با انجام این کار در برخی موارد آشکار شد که اختلافی جزئی بین جزئیات ارائه شده و چیزی که ساخته شده وجود دارد. البته، ساختمان‌ها تغییر می‌کنند و می‌توان در طول ساخت، طرح‌ها را تغییر داد. این امر خصوصاً در مورد نمونه‌های تاریخی اتفاق می‌افتد، آثاری که زمان زیادی می‌گذرد از به‌وجود آمدن آن‌ها و نقشه‌هایی که از آن‌ها در دسترس است. سعی کرده‌ایم با توجه به مثال‌هایی که از دوران معاصر آورده شده، برخی از این اختلافات را در حین اینکه اصلاح می‌کنیم، بررسی می‌کنیم، اما نمی‌توانیم ادعا کنیم که آن‌ها به معنای کامل دقیق و درست‌اند. این نکته را نیز باید یادآور شویم که نمونه‌های انتخاب‌شده با دلایلی متقن و شفاف انتخاب شده است و امیدواریم در ادامه بحث این ادعا ثابت شود.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول : نمای کلی از مفهوم بلوک
۲.....	۱-۱ نمایی کلی از مفهوم بلوک
۳۹.....	فصل دوم : تعریف بلوک
۴۰.....	۲-۱ تعریف بلوک
۸۰.....	۲-۲ طرح محوطه‌ای
۸۴.....	۲-۳ طرح بن‌بست
۸۶.....	۲-۴ خلاصه
۸۷.....	فصل سوم : طراحی بلوک
۸۸.....	۳-۱ طراحی بلوک
۸۹.....	۳-۲ ساختار شهری (سطح دو بُعدی: نقشه)
۸۹.....	۳-۲-۱ نفوذپذیری
۹۳.....	۳-۲-۲ اندازه و شکل بلوک
۹۸.....	۳-۳ تراکم و کثرت (سطح سه بُعدی: شکل و اندازه کلی)
۹۸.....	۳-۳-۱ شکل و اندازه کلی
۱۰۰.....	۳-۳-۲ تراکم
۱۰۳.....	۳-۴ ترکیب و تنوع (سطح چهار بُعدی: استفاده و کارکرد)
۱۰۳.....	۳-۴-۱ ترکیب و استفاده
۱۰۳.....	۳-۴-۲ تنوع و فزون‌گرایی